

کتاب

ورود تعاونی‌ها به عرصه توزیع

ایشان (مقام معظم رهبری) در مواضع مختلف علاوه بر تأکید بر تقویت تولید داخلی و استفاده از توان و استعداد سرشار داخلی روی نظام توزیع نیز به خصوص روی فعال کردن بخش تعاونی و بویژه تعاونی‌های توزیع تأکید داشتند. به هر حال در آن زمان این تعاونی‌ها نقش مهمی در برطرف کردن نارسایی به وجود آمده ناشی از جنگ، تحریم خارجی و توطئه ضد انقلاب داخلی مبنی بر اختلال در امر رسیدن مایحتاج ضروری مردم به دست مردم داشتند. بدیهی و کاملاً منطقی بود که روی مسئولیت و دخالت دولت در تنظیم بازار تأکید داشته و لذا جلسات متعددی در زمینه فعال کردن نقش دولت برای امر تنظیم بازار با کمک قوه قضائیه و حتی با حضور حاج احمدآقا، فرزند حضرت امام خمینی (ره) در دفتر خودشان داشتند. در کنار این برنامه ایشان مرتباً از اقشار توزیع‌کننده یعنی صنوف و بازاریان برای مساعدت در امر توزیع، در کنار برخورد با گرانفروشان و محتکران استمداد می‌کردند. به خدمت گرفتن مساجد حتی در مواقع مشارکت توأمان تعاونی‌ها و مساجد برنامه بسیار مؤثری در پر کردن خلأ زنجیره توزیع تا مصرف‌کنندگان داشت.

برای مثال ایشان (مقام معظم رهبری) در دیدار وزیر بازرگانی و مسئولان مربوطه در دهه شصت ضمن برشمردن اهمیت ساماندهی به سیستم توزیع در کشور صراحتاً می‌گویند: «آقایان به این نکته جداً پایبند باشند و اهمیت بدهند که ما به سمت دولتی کردن توزیع حرکت نمی‌کنیم. اگر چنانچه تصور بشود که ما داریم می‌رویم به سمت اینکه توزیع را در کشور، در سراسر کشور در مورد انواع کالاها دولتی کنیم، این تصور نادرستی است، سیاست کلی تشکیلات جمهوری اسلامی این نیست. وزارت بازرگانی در چهارچوب قانون اساسی، یعنی همان تقسیم بخش‌ها به دولتی و تعاونی و خصوصی دقیقاً با توجه به همین چهارچوب باید به سمت کمک به مردم حرکت کند» یعنی صراحتاً عدم تصمیم و تمایل نظام را برای حرکت به سمت دولتی کردن سیستم توزیع اعلام کردند

مسعود نبیلی

سرگرمی خصوصی سازی

۱۰ سال است به جای اصل ۴۴ بر خصوصی سازی که جزو کوچکی از اصل ۴۴ است تأکید می‌کنند و بیشتر وقت مسئولان، نخبگان و دانشگاهیان را به خصوصی سازی سرگرم کرده‌اند

گزارش

طی شماره‌های اخیر «ایران اقتصادی»، بخش‌هایی از جلد دوم کتاب محرمانه‌های اقتصاد ایران که حاوی روایت‌هایی از نحوه اداره اقتصاد ایران در فاصله سال‌های ۶۴ تا ۶۸ از زبان محمدجواد ایزدپا، وزیر وقت اقتصاد و به قلم مهدی و میثم مهرپور منتشر شده است. در این شماره نیز بخش‌های دیگر این کتاب حاوی مباحثی درباره تدوین برنامه اول توسعه، افراد مؤثر در تعیین خط‌مشی‌های اقتصادی، تأکیدات مقام معظم رهبری به عنوان رئیس‌جمهور آن دوران درباره فعال‌سازی تعاونی‌ها در نظام توزیع و... روایت می‌شود.

گذشته ارائه و جنگ را مثل آب خوردن نقد می‌کند. شما ببینید وقتی مارتین دمپسی (رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا) در کمیته نیروهای مسلح در سنا شرکت می‌کند پنج دقیقه حرف می‌زند و کاملاً سناریوهای سؤال شده را پیش‌بینی می‌کند. ولی وزیر خارجه آمریکا در جلسات سنا چندین ساعت متوالی حرف می‌زند و آسمان ریسمان می‌یافت اما بیشتر حرف‌های کلی می‌زند و اطلاعاتی به مخاطب خود نمی‌دهد. اما در رسانه‌های بیگانه فارسی‌زبان عده‌ای به راحتی در مورد زمان جنگ به مثابه استراتژیست‌های بزرگ حرف زده و مسائل را تحلیل می‌کنند در حالی که شاید در این میدان حتی یک بار هم قدم نزده باشند.

● رابطه هاشمی رفسنجانی با نخست‌وزیر چگونه بود؟

به هیچ وجه خوب نبود، دلیلش هم این بود که در آن زمان رئیس‌مجلس خیلی در کارهای دولت دخالت می‌کرد. به هر حال زمان جنگ بود. بعضاً رئیس‌مجلس سیاست‌های اقتصادی دولت را قبول نداشت. برای مثال در موضوع خودگردانی شرکت‌های آب، برق، گاز

و... اختلاف نظر وجود داشت که از طریق مجلس تلاش زیادی به عمل آمد اینها تغییر یابند، اما دولت زیر بار نرفت.

● به نظرتان در پذیرش قطعنامه ۵۹۸ کدام عامل در تصمیم حضرت امام (ره) تأثیر بیشتری داشت؟

در پاسخ به این سؤال فکر می‌کنم باید سخنان حضرت امام، در نامه مربوط به پذیرش قطعنامه را ملاک قرار داد. می‌توانم با اطمینان بگویم پیشنهاد پذیرش قطعنامه صرفاً به خاطر مسائل اقتصادی مطرح نشد. حالا ممکن است آقای زنجانی نامه‌ای در مورد مسائل اقتصادی نوشته باشند که من از متن آن اطلاعی ندارم. ولی قطعاً در نامه وزارت اقتصاد سیمای اقتصادی مطرح شد و برای تداوم جنگ ادامه وضعیت عادی را توصیه نمی‌کرد و در حوزه جنگ نیز تأکید بردو استراتژی حضور مردم و تمرکز بر بالا بردن قدرت باززندگی دفاعی و موشکی بود. ضمن اینکه تعیین‌کننده اصلی، گزارش‌های نظامی بود. حضرت امام (ره) با توجه به مجموعه شرایط آن زمان، این تصمیم را گرفتند. آقای روغنی زنجانی معتقد بود و به خودم گفت که حفظ نظام جمهوری اسلامی بالاتر از حفظ انقلاب اسلامی است. البته دیدگاه‌های حضرت امام کاملاً روشن بود و ایشان جمهوری اسلامی ایران را مستقل و افق ملت‌های

جهان را طرفدار آزادی و استقلال و رهایی از یوغ ابرقدرت‌ها می‌دانست و همیشه به دنبال رفع ظلم و احیای اسلام و ایجاد امت واحده اسلامی بودند.

● ماه‌های پایانی دولت میرحسین قرار می‌شود برنامه اول توسعه تدوین شود. گویا علینقی مشایخی و محمد طیبیان نیز در تدوین این برنامه حضور داشتند. شما و میرحسین مخالف این برنامه بودید. برخی روایت‌ها از آن زمان می‌گویند: در برهه‌ای اختلافات فکری زیاد شده بود و عرصه برای ورود یک تفکر اقتصادی جدید مهیا بود. وقتی پیش‌نویس برنامه اول به شورای اقتصاد ارائه شد همان تفکر باز کردن فضای اقتصادی و خروج از سیستم متمرکز دولتی و میدان دادن به بخش خصوصی

و تجارت آزاد مدنظر بود؟ یکی از مقامات دولتی درباره جزئیات تدوین برنامه اول توسعه روایت می‌کند که موسوی به من گفت: «این چیزهایی که می‌گویی همان برنامه‌هایی است که صندوق بین‌المللی پول می‌گوید. وقتی هم که هاشمی رفسنجانی مملکت را در دست گرفت تازه فهمیدم سازگاری ما با هاشمی بیشتر از مهندس موسوی است.» دولت مواردی را که آنها در برنامه اول تدوین